

---

**BESZÁMOLÓ**

---

**BESZÁMOLÓ A VIDÉK FEJLESZTÉSÉNEK TITKA,  
A SIKERES VIDÉKI TÉRSÉGEK ÉS  
TELEPÜLÉSEK NYUGAT-MAGYARORSZÁGON  
CÍMŰ KONFERENCIÁRÓL**

(Győr, 2009. április 27–28.)

BAJ GABRIELLA

Amikor a vidékről beszélünk, reflexszerűen annak fejlesztése és felzárkóztatása jut eszünkbe. Ez a rossz „beidegződés” azonban elfeledteti velünk azt a ténytet, hogy a vidék lehet a siker helyszíne és nem csak mint az elesettek lakhelyeként, omladozó házak, leépült ipar és mezőgazdaság színtereként lehet rágondolnunk.

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) Elnöksége, a Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola és az MTA Regionális Kutatások Központja Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet által 2009. április 26–27-én Győrben megrendezett kétnapos konferencia *A vidék fejlesztésének titka, a sikeres vidéki térségek és települések Nyugat-Magyarországon* címmel nem kisebb feladatra vállalkozott, mint a sikeres vidék titkának megfjtésére és a jó tapasztalatok bemutatására. A találkozó az Országos Vidéki Fórum első állomása volt, melynek legfőbb célja, hogy elősegítse a párbeszédet a hazai vidékfejlesztés politikai, szakmai és civil szervezetei között. A hatékony párbeszéd lehetőségét már a konferencia első órájában sejteni lehetett, hiszen közel kétszázan látogattak el és regisztráltak be.

A szakmai fórumra meghívót kapott minden vidékfejlesztéssel foglalkozó munkatárs (HVI irodák, területfejlesztési szakemberek), polgármester, civil szervezet, Leader csoport, kistérségi koordinátor, vidékkutató (MTA RKK NYUTI), egyetemi oktató és hallgató (Széchenyi István Egyetem). A meghívottak széles palettája is jól bizonyítja, hogy a konferencia elsősorban nem tudományos műhelyként kívánta a vidék sikertényezőit feltárni. Az előadások vitaindítás céljából tették fel a kérdést, hogyan és miképp látják a vidékfejlesztéssel foglalkozók, vidéki térségekben élők, a térségbe kívülről érkezők a szerepüket a siker elérésében, megteremtésében.

A konferencia tematikája az alábbi logika mentén került felépítésre: a sikeresség általános feltételeiről három professzor 15–15 percben beszélt, majd az elméleti felvezetőt a Széchenyi István Egyetem Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola doktorandusz hallgatóinak esettanulmányai (konkrét térségek, települések bemutatása) követték. A PhD hallgatók által elmondottakat egy, a kistérségből – községből származó szereplő – vidékfejlesztő vagy polgármester – opponálta korreferátum formájában.

Az első napi programot egy informális esti vita zárta Kérdezz-felelek formában, ahol a résztvevők a magyar vidék megújításának lehetőségeiről beszélgethettek egy tál halászlé és túrós csusza mellett.

Másnap – a konferencia elméleti felvezetője után – a hallgatóság egy tanulmányút keretében a saját szemével is megtapasztalhatta mindazt, amiről előző nap csak elméletben hallott. Felkeresték a kutatott térséget, települést, meglátogatták a turisztikai látványosságok működtetőit, a helyi üzemet, az alternatív energia helyi forrásait, valamint konzultáltak a helyi önkormányzattal iskoláról, költségvetésről, politikáról, adónyerésről stb.

### *A jó tapasztalatok terjesztése (Glatz Ferenc, akadémikus)*

„A mai konferencia megkísérli párbeszédre készíteni a helyi vidéki élet, a szakma (vidékfejlesztők, egyetemi tanárok, akadémikusok stb.) és a megyei, kistérségi, városi, községi politika szereplőit” – mondta köszöntőjében Glatz Ferenc akadémikus, az MNVH elnöke.

Az Európai Unióban szerinte a jó tapasztalatok átadását tekintik a vidékfejlesztés első számú feladatának. Ezzel szemben a magyar vidék az elmúlt években, mint a konfliktusok, a kudarcok színhelyeként jelenik meg mindenhol. Ha a vidékről esik szó, akkor elhagyott kistelepülésekre beköltözött cigányokról, omladozó kisiskolákról szólnak a hírek, és nem azokról a vállalkozásokról, amelyek a Nyírségtől a Nyugat-Dunántúlig sikeres munkát végeznek. Ez a jelenlegi konferencia összehívásának és témaválasztásának legfontosabb indoka – állította az MNVH elnöke.

A másik indok: az új párbeszéd szükségességének tudatosítása. Az előadó szerint az a politika, amely a népért, de a nép nélkül kíván cselekedni, és a fővárosban kidolgozott tervek alapján, különböző jogszabályokkal akar vidékpolitikát készíteni, kudarcra van ítélve. A 2013 és 2020 közötti új hétéves vidékfejlesztési tervben meg kell próbálni az alulról építkezés elvét érvényesíteni. Ehhez viszont szakemberekre van szükség. 1000–1500 olyan, a vidékfejlesztésben érdekelt, az új kérdéskörök iránt érdeklődő szakemberre, akik jelen vannak az ország különböző községeiben, akik képesek terveket fogalmazni és végrehajtani.

Az MNVH Elnöksége 2009-ben – tudtuk meg az előadótól – három helyszínen (Győr, Kecskemét és Debrecen) hasonló konferencia szervezésével próbálja meg a helyi értelmiséget, a régióban érdekelt vidékfejlesztőket mozgósítani.

### *A siker tényezői (Rechnitzer János, egyetemi tanár)*

Rechnitzer János *A regionális fejlesztések sikertényezői* című előadásában öt sikerhordozóról beszélt. Az első a politika, a stratégia és a programok harmóniájának megteremtése, a szektorális és a területi viszonyok összehangolása. A probléma ezen a területen is a széttagoltság. A második fontos elem: az intézményrendszer

stabilitása, a választási ciklusokon átnyúló működése. Ennek hiánya lehetetlenné teszi a stabil tervezést, a stabil vidékpolitikát és a stabil finanszírozást. A harmadik tényező maga a finanszírozás. Egy átlátható, egyértelmű, időben stabil, a célokat érvényesíteni képes finanszírozási rendszer. Az állam szerepe ebben a helyzetben a területi folyamatok segítése, a kutatás-fejlesztés és az innováció ösztönzése, az új infrastruktúra támogatása és működtetése, illetve a közösségi funkciók megtartása. A negyedik sikerhordozó a sokszínű, elkötelezett és erős hazai és nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező területi menedzser, hiszen ők ismerik az embereket, kommunikálni tudnak a szereplőkkel, új módon tudják megközelíteni a célokat és a rendszereket. Az ötödik faktor az erős, nyitott, befogadó közösség, a „hely” szeretete és tisztelete, az „értékek” becsülete, az önszerveződő képesség magas szintje.

*A sikeres vidéki tér dimenziói (Szörényiné Kukorelli Irén,  
egyetemi tanár)*

Az előadó szerint egy adott térség sikeressége annak népességmegtartó erejétől függ. Ez viszont csak akkor működik, ha a helyi közösségformáló erő is támogatja azt. A vidékfejlesztés terén tehát az ott élők életminőségének a javítását kell központba állítani. A siker egyik tényezője a fizikai háttérrel jeleníti meg (földrajzi fekvés, infrastruktúra, helyi gazdasági erő, helyi erőforrás). Ezt lehet mérni, statisztikailag értékelni, így talán ez a „legkönnyebben” fejleszthető. A másik tényező a humán elemek csoportja (társadalmi tőke, humán tőke, helyi kultúra, hagyománytiszteltet, tudás, adaptációs képesség, valódi közösségi erő). Ez utóbbi láthatatlan tényező, mégis bizonyos esetekben nagyobb szerepet játszik, mint a fizikai faktor. Az előadó kiemelte a rurális innovációra, a vidék megújulására való törekvések, valamint a tudásalapú rurális társadalom, a különböző tanulási rendszerek fontosságát. Amit bizonyít az a tény is, hogy egyenes arányú összefüggés mutatható ki a telekommunikációs infrastruktúra és az innovációra való hajlandóság között.

*Nemzeti mezőgazdasági stratégiák és a vidék felemelkedése  
(Gergely Sándor, c. egyetemi tanár)*

Gergely Sándor szerint „a vidék gondjainak a megoldása nem kizárólag az agrárium vagy az élelmiszeripar kezében van, de ezek nélkül nincsen sikeres vidék”. Az előadó szerint hiba volt, hogy a rendszerváltás során a privatizáció stratégia nélkül történt meg. Emiatt ma is szabályozatlanul érkeznek az országba az olcsó és rossz minőségű termékek, tönkrementek a kisipari termelőszövetkezetek, megszűnt az agrárüzemekben a kiegészítő termelés, nem kapnak védelmet a hazai kis- és középvállalkozások, megszűnt 1,5 millió munkahely. Nincs kisvállalkozói tanácsadás, sem stratégiai terv, illetve tervezőintézet, pedig a nemzeti stratégia azért is fontos, mert ebből vezethető le a vidékfejlesztés stratégiája.

Mindez annak ellenére van így, hogy Magyarország jelentős természeti (termőföld, víz, levegő, nyersanyag, energiaforrások) és társadalmi (kultúra, tudás, munka, ember által alkotott tárgyak és létesítmények) erőforrásokkal rendelkező, gazdag ország. Kár, hogy lehetőségeinket nem használjuk ki eléggé. A vidéki siker egyik fontos tényezője lehetne például a megújuló energia. „Az a nemzet lesz gazdag a 21. században, akinek édesvize, élelmiszere és energiája lesz. Magyarország pedig minden híresztelés ellenére gazdag lesz, mert mind a hárommal jól állunk” – állította.

Az elméleti előadásokat a Széchenyi Egyetem Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola hallgatóinak esettanulmányai követték.

### *Jánossomorja – a jövőt építő kisváros (Baj Gabriella, PhD hallgató)*

Elsőként Baj Gabriella Jánossomorjáról szóló előadása, s korreferátorként Lőrincz Györgynek, a Balassi Bálint Művelődési Ház igazgatójának hozzászólása hangzott el.

Jánossomorja helyzete különleges, hiszen a rendszerváltás utáni két évtizedben sem gazdaságilag, sem társadalmilag nem érte veszteség. Igen alacsony a regisztrált munkanélküliek száma (2007-ben 3,5%), de ez is látens munkanélküliség, mert a nyugati határ közelsége ezt a munkaerőt is felszívja. Jelenleg 12 vállalat működik a településen, ebből 3 építőipari és 6 élelmiszeripari vagy annak beszállító vállalkozás. Az előző kettő, a településen megtelepedett hagyományos iparág mellett egy újabb, az ún. magas technológiát kiszolgáló vállalati egységek jelentik a helyi ipari bázis harmadik pillérét. Ez a három iparág jelenti a település gazdasági erejét, ami jellegükből adódóan hosszú távon biztosítja a helyi lakosság foglalkoztatását.

A siker faktoraiként az előadó három konkrét tényezőt emelt ki: az ipari hagyományokat, az önkormányzat kiemelkedő szerepét a helyi gazdaságfejlesztésben és a meglévő területi erőforrásokat. Emellett azonban legalább ugyanilyen fontosnak ítélte a humán tényezők szerepét, mint amilyen a helyi támogatottság, a vállalatok lokálpatrióta magatartása, a Balassi Bálint Művelődési Ház szerepe vagy a sváb társadalom hagyományai.

A konferencia második napján rendezett kirándulás Jánossomorjára is elvezetett. A dr. Kurunczi Károly polgármesterrel folytatott beszélgetésből többek között az is kiderült – ami az előadó által tapasztaltakkal ellentétes –, hogy a városba települő 12 vállalat nem részesült adókedvezményben az idetelepülés érdekében. A résztvevők ellátogathattak a település legnagyobb foglalkoztató és adófizető vállalatához, az AMB Components Hungary Kft.-hez (csatlakozóelemek és elektronikai berendezések [pl. autórádió] kezelőelemeinek gyártása), ahol a cég igazgatója kala-uzolta a vendégeket végig a gyáron.

*Fertő mente turizmusa (Kundi Viktória, PhD hallgató)*

A vidéki területeken, így a Fertő mente esetében is, a vidéki turizmus kitörési pontot jelenthet, hiszen a térség kiemelkedő természeti vonzerővel, jelentős építészeti örökséggel, hagyományokkal, tradíciókkal és gasztronómiával rendelkezik. „A vidéki turizmus csak akkor működik jól, ha egymást kiegészítő, egymásra épülő szolgáltatásokat alkalmaz” – indította előadását Kundi Viktória. Korreferátora Fekete Máttyás, a Győr-Moson-Sopron Megyei Falusi Turizmus Egyesület elnöke volt. „Nem csak az kell a vendégnek, hogy egy magán szálláshelyen elszállásoljuk, a vidék ízeit feltálaljuk neki, hanem hogy el tudjon menni fodrászhoz, szoláriumba, tudjon egy jót csónakázni. Ezek együttes hatásán múlik a vidéki turizmus sikeressége” – fogalmazta meg az előadó. A vidéki turizmus egyben térségformáló eszköz is, hozzájárul a munkanélküliség csökkentéséhez, az oktatási, képzési rendszer fejlődéséhez. Kitörési pontot jelent olyan településeknek, falvaknak, ahol a fejlődésre más lehetőség nincsen.

„A Fertő-térség rendkívül gazdag látványosságokban” – tette hozzá Fekete Máttyás –, ezért törekedni kellene a különböző osztrák–magyar érdekek összehangolására, a Fertő tó közös turisztikai célként való megjelenítésére. A helyi összefogás, a helyi szerveződés bizonyos fókig kompenzálhatja a remélhetőleg csak átmenetileg szűkülő központi erőforrásokat.

A konferencia 2. napján a résztvevők ellátogathattak Sarródra, ahol az 1991-ben alapított Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóságának impozáns központi épülete, a Kócsagvár található. Sajnos az idő rövideje miatt a Nemzeti Parkba tervezett sétáról le kellett mondani, de a park munkatársa által tartott előadás mindenkit meggyőzött arról, hogy ide feltétlenül érdemes visszatérni.

*Sikeres település-e Hédervár? (Horváth Eszter, PhD hallgató)*

Horváth Eszter szerint „nem lehet általános receptről beszélni a sikeres térségek esetében, egységes megoldások nincsenek”. A hely, a körülmények, a lehetőségek s maguk a szereplők határozzák meg a jövőképet. Hédervár a Szigetköz közepe, s a régió egyik legszebb települése. Vonzó adottságokkal rendelkezik (víz közelsége, vadászati és horgászati lehetőségek, természeti csodák). Hédervár sikerességéhez az előadó szerint nagymértékben hozzájárul az, hogy Győr agglomerációjában helyezkedik el, de ennél is fontosabb az a tény, hogy tudatos fejlesztés áll Hédervár működtetési koncepciójában. A helyi vezetés célja az, hogy lassú és megfontolt lépések taktikájával fejlődjön a település, és ehhez erős háttérrel, támaszt biztosít. Ha a sikerességet egyfajta követendő példaként, a helyiek és a vezetők folyamatos és innovatív ténykedéseként értelmezzük, amelyben a részt vevő helyi lakosság jobban érzi magát, akkor Hédervárt sikeresnek kell értékelnünk.

Göndöcs László, Hédervár volt polgármestere korreferátumában a sikeresség legfőbb ismérvét és fokmérőjét abban határozta meg, hogy az ott élő emberek jól érzik-e

magukat a településen. Ha a fiatalok nem költöznek el a faluból, ha rendelkezésre állnak azok a szolgáltatások, amelyeket a településen élők elvárnak, ha munkahelyki-nálat van, ha egészséges a környezet, ha az intézményrendszer az ott élők igényeit kielégíti, ha az emberek biztonságban érzik magukat, ha korszerű a közlekedés, akkor sikeres a település. A volt polgármester a második napon személyesen kalauzolta el – izgalmas történetekkel mulattatva – a résztvevőket a kisközség minden látnivalójához (Lorettói kápolna, kastély, krumplibogár szobor, Kont Panzió stb.).

### *Vidéki ízek Bakonyjáról*

A délelőtti előadásokat egy igazán vidékies, kulináris élvezetekben gazdag ebéd zárta le, amit a Győr-Moson-Sopron Megyei Falusi Turizmusért Egyesület vendég-látói kínáltak a résztvevőknek. Deák Ferenc, az egyesület titkára elmondta, hogy a felszolgált ételek mindegyikének alapanyaga a térségből származott és mindegyike házias ízeknek megfelelően lett elkészítve. A teljesség igénye nélkül az ebéd fogá-sai: szigetközi ecetes hal, vörösboros vaddisznó pörkölt, szarvas sült különféle már-tásokkal, házi kecske sajt, rántott házi sajt, füstölt sonka, szalámi vadhúsból, vad-disznózsíros kenyér lillahagymával stb.

### *Szociális igények és szolgáltatások (Peisser-Puli Edit, egyetemi tanársegéd)*

Az előadó a Nyugat-dunántúli régió két hátrányos helyzetű kistérségében (Zalaegerszeg–Óriszentpéter és Zalaszentgrót) három szociális alapszolgáltatást vizsgált (szociális étkezés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás), ahol a szolgáltatásokhoz való hozzáférés integrált szervezeti megoldásokkal valósult meg. A siker záloga ebben az esetben a rendszert működtető együttműködés és bizalom. Ehhez szemléletváltásra, egy kényszermentes, rugalmasabb jogi szabályozás kiala-kítására, szakképzett, motivált szakemberek bekapcsolására van szükség.

„A falugondnoki hálózat egy sikeres hálózat, amely a rendszerváltozás óta folya-matosan működik” – mondta az előadáshoz kapcsolódó hozzászólásában *Kozma Judit*, a *Falugondnokok Vas- és Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesületének* képviseletében. Az országosan több mint 1200 szolgálattal működő falugondnokság a szociális ellátórendszer sajátos eleme, amely nem csak szociális igényeket elégít ki. Célcsoportja a település minden rászoruló lakója, függetlenül attól, hogy milyen helyzetben van, vagy milyen életkorú. Fontos az is, hogy a szolgáltató a településen élő személy, olyan valaki, akit a falu bizalma tett falugondnokká.

*Civil társadalom, mint a sikeres vidék záloga  
(Reisinger Adrienn, egyetemi tanársegéd)*

A fejlesztésekben nagyon fontos szerepet játszanak az állami, önkormányzati szereplők, akik törvényi, rendeleti formában keretet tudnak biztosítani a célok megvalósításához. A fejlesztések kulcsszereplői viszont azok az állampolgárok és helyi szereplők, akik tevékenységük révén tartalommal tudják megtölteni a fejlődést. Ők lesznek azok, akik mindennapi tevékenységükkel, a keretek adta lehetőségekkel élve megvalósítják a fejlesztéseket. Viszont ezt csak úgy lehet hatékonyan és sikeresen megtenni, ha az emberek kötődnek az adott térséghez, településhez, olyan kapcsolatokat ápolnak, amelyek segítségével a célok megvalósíthatók. Ezeket a helyi kötődéseket tudják többek között a civil/nonprofit szervezetek alakítani. Ezáltal közvetlenül és közvetetten is hatással tudnak lenni egy adott térség vagy település fejlődésére.

A témához korreferátumot készítő Gönczi Zsolt, a Pannon Kincse LEADER Egyesület ügyvezető igazgatója szerint „a civil szervezetek esetében markánsan szét kellene választani a vidékfejlesztésben részt vevő szervezeteket a többitől.” Vannak olyan szervezetek, amelyek egy-egy tevékenységi körre alakultak (horgásztársaság, tűzoltó, faluszépitő egyesület stb.). A másik nagy csoport a vidékfejlesztés szervezetrendszere, amely a helyi vidékfejlesztési irodákból kialakult hálózatból és a helyi akciócsoportok által létrehozott LEADER-akciócsoportokból áll. Ezeket azzal a céllal hozták létre, hogy képesek legyenek együttműködni a térség többi településével. Azok a vidéki szervezetek lesznek életképesek hosszú távon, akik az állami feladatok és támogatás mellett, egyfajta profitorientált tevékenységet is folytatnak, így ha az állami forrás elapad, akkor is tovább tudnak működni.

*Az információs társadalom vidéki vetületei  
(Tóth Péter, egyetemi tanársegéd)*

Az információs társadalom infrastrukturális kiépítettségében a vidéki területek hátul kullognak, mert a hálózatot kiépíteni drága, és mire az állam észbe kap és megoldja, sok idő eltelik. Ezért kezdik el vidéken kicsit később használni az új technológiákat. Sok függ a kortól is: a fiatalabbak általában nyitottabbak, ezért az idős korosztály, főleg a vidéken lakó öregek az igazán „digitálisan írástudatlanok”. Magyarországon az információs társadalom szempontjából továbbra is létezik „centrum és periféria”. Az előbbi a nagyváros, az utóbbi a vidék. És van egy kelet–nyugat lejtő: minél távolabb van valaki egy nagyobb településtől, annál később ér oda a változás, és kevesebben fogják azt használni.

Kuti Imréné, a györkönyi Teleház vezetője saját munkájukon keresztül mutatta be, hogy milyen fejlődésen ment át a helyi közösség az informatika segítségével. Györköny Tolna megye területén, Paks vonzáskörzetében található, 1029 főt számláló német nemzetiségű település. Az 1998-ban megnyílt Teleház hat számítógéppel

kezdte működését, hálózatba kötve, internettel. Mára már ECDL-tanfolyam, EU-ismeretek távoktatási tanfolyam, angolnyelv-oktatás, időseknek számítógépes tanfolyam jelzi kínálatukat. 2004-ben eMagyarország pontot nyitottak, 2005-ben Ifjúsági Információs Pontot, majd ugyanebben az évben Foglalkoztatási Információs Pontot, ami számos szolgáltatással (álláskereső, képzési lehetőségek, különböző kérvények megírása, fogyatékosági támogatás stb.) segíti az ott lakók életét.

### *A megújuló energiák és a vidékfejlesztés (Tóth Tamás, PhD hallgató)*

A magyar energiapolitikát a megújuló energiaforrások hasznosítására ösztönzi az előadó szerint az, hogy az ország energiafelhasználása 85%-ban fosszilis energia-hordozóktól függ, továbbá, hogy a hazai energiafelhasználás importfüggősége 67%-os. A földgáz – az előadó véleménye szerint – a háztartásokban, mezőgazdasági alkalmazásokban, szolgáltatási szektorban részben kiváltható lehetne. Helyi szinten például a gabonafelesleget lehetne felhasználni megújuló energiaforrásként. A megújuló energiaforrás egyúttal tisztább levegőt, egészségesebb életkörülményeket tenne lehetővé. Hazánk fő potenciálja a biomassza, a vidék számára az energianövény-termesztés különösen fontos lehet, illetve számos helyi projekt (biomassza, biogáz erőmű) segítheti a vidéket céljai elérésében.

Milyen konkrét előnyökkel járhat ez helyi szinten? Például a biogáz komplex hasznosítása esetén felépül az üzem, használja a környéken begyűjtött mezőgazdasági hulladékokat, ebből hőtermelés történik, amivel az üzemet és a környéket is el lehet látni energiával. A projekteket rövid távon adókedvezményrel, beruházási támogatással és termelési támogatás adásával lehetne nyereségesé tenni.

A tanulmányúton résztvevők Levélen közelebről is megismerhették Magyarország legnagyobb szélparkját, amely 12 darab Gamesa típusú, egyenként 2 MW névleges teljesítményű szélerőműből áll, és várhatóan legalább 30 éven keresztül termeli majd az elektromos áramot – üzemanyagköltség nélkül. A parképületben található konferencia- és látogatóteremmel a cég szándéka a lakosság környezet iránti érzékenységének fokozása. Szoros együttműködést kínálnak a környezet- és természetvédelmi szervezeteknek is.

### *Összegzés*

Bár a kutatott, bemutatott térség hazánk nyugati, fejlettebb részén található, nem állíthatjuk, hogy a sikeres vidék titka csupán a kedvező földrajzi fekvésnek köszönhető. Hiszen a konferencián elhangzott előadások, mint jó tapasztalatok bizonyítják, hogy a sikerességet egyéb tényezők is befolyásolják, úgy mint a civil szervezetek, a helyi lakosok megújulási készsége/képessége, innovációs hajlandóság, az alulról jövő kezdeményezések helyi támogatottsága, erőforrások megléte, a rendszert mű-



ködtető együttműködés és bizalom. Ezen tényezők összekapcsolódása jelenthetik egy térség vagy település számára a siker zálogát.

Az Országos Vidéki Fórum következő találkozója Lajosmizsén, a Geréb kúrián került megrendezésre 2009. június 3–4-én a Magyar Nemzeti Vidék Hálózat, az MTA Regionális Kutatások Központja Alföldi Tudományos Intézete, valamint a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés szervezésében. A tanácskozás középpontjában a magyar alföldi vidékek táji, agrár-, mezővárosi és társadalomfejlődését is meghatározó sajátos települési és gazdálkodási formája: a tanya állt.



## BESZÁMOLÓ „A MAGYAR UNIÓS ELNÖKSÉG ÉS A RÉGIÓK JÖVŐJE” CÍMŰ KONFERENCIÁRÓL<sup>1</sup>

*(Budapesti Kommunikációs Főiskola, Budapest,  
2009. május 21–22.)*

ZSUGYEL JÁNOS

Prof. Ágh Attila vezetésével „A magyar régiók versenyképessége az Európai Unióban” című kutatási program indult 2009 áprilisában az Országos Tudományos Kutatási Alapprogram keretében. A kutatás célja a magyar régiók versenyképességének átfogó elemzése, a 2007–2013 közötti EU költségvetési időszak kohéziós politikai célrendszerének versenyképességi szempontú elemzése. A kutatási program keretében széles körű együttműködés kialakítására törekszünk hazai kutatókkal, területfejlesztési szakemberekkel és a régiók képviselőivel, valamint a területi kohézió európai uniós folyamatát ismerő szakértőkkel.

A négy éves kutatási program keretében az első konferenciára 2009. május 22-én és 23-án került sor. A konferencia célja a 2011-es EU magyar elnöksége időszakában a kohéziós politika vonatkozásában felmerülő és tárgyalandó problémák behatárolása és feltárása volt. A területi kohézió európai uniós vitája kapcsán körvonalázódik a jelenlegi kohéziós politikai intézményrendszer átalakítására vonatkozó törekvés. Magyarország számára kulcskérdésnek tekinthető, hogyan tud a formálódó új kohéziós politika irányvonalába bekapcsolódni, képes-e az ország, a régiók és a közép-európai térség érdekeit érvényesíteni. A konferencia előadások e változások irányainak bemutatását, az Európai Unióban formálódó különböző érdekoalíciók sajátosságainak ismertetését célozták. A rendezvény lényeges eleme volt továbbá az Új Magyarország Fejlesztési Terv végrehajtási tapasztalatai regionális vonatkozásainak felmérése, valamint a területi különbségek alakulásának bemutatása. E szempontok a területi versenyképesség aktuális helyzetéről adtak eligazítást. A vizsgálat tárgyát képezte a többszintű kormányzás regionális vonatkozásainak feltárása is, hogy érdemben hozzájáruljunk ezen új kormányzási struktúrák hazai elterjedéséhez.

A 2009. májusi konferencia egy három állomásból álló rendezvénysorozat nyitó eseménye volt, amelynek elsődleges feladata az átfogó helyzetértékelés, a jelenlegi tendenciák bemutatása és értékelése. Meggyőződésünk, hogy a regionális versenyképesség vizsgálatában és az uniós kohéziós politika alakulásában folyamatosan formálódó álláspontok rendszeres felülvizsgálata szükséges. Ezért 2009–2010-ben szakmai konzultációsorozatot tervezünk. A 2009. májusi konferencián több oldalról vizsgáltuk a régiók lehetőségeit, valamint a magyar elnökség várható feladatait. Átfogó tényfeltárára törekedtünk, gyakorlati szempontok és problémák megfogalmazásával. Három

tematikus blokkban elméleti és gyakorlati megközelítésben vizsgáltuk a magyar régiók versenyképességét, minél több vizsgálati szempont bemutatására törekedve.

Az első szekció Prof. Ágh Attila (Corvinus Egyetem, Budapest) vezetésével az EU elnökségi feladatokkal és a kohéziós politika kérdéskörével foglalkozott. A második szekcióban Prof. Pálné Kovács Ilona (MTA RKK, Pécs) elnökletével a regionális fejlesztési perspektívák átfogó és mélyreható bemutatására került sor a hazai régiók képviselőinek intenzív bevonásával. A harmadik szekció Kaiser Tamás PhD (Pannon Egyetem, Veszprém) irányításával a többszintű kormányzás és a magyar régiók kapcsolatát, valamint az inter- és transzregionális együttműködések tárgyalta.

2009 őszén – a májusi konferencia eredményeit feldolgozva – immár kibővített konferencia szervezését tervezzük. Az őszi konferenciát a kutatásunkban szorosan együttműködő partnereinkkel közösen készítjük elő. Az így kialakuló tudományos szempontok és gyakorlati kihívások alapján terveink szerint 2010-ben nemzetközi konferenciát rendezünk, amelyen az Európai Bizottság, a Régiók Bizottsága, továbbá ismert uniós szakértők és kutatóintézetek vesznek részt.

### *Jegyzetek*

<sup>1</sup> A konferencia „A magyar régiók versenyképessége az Európai Unióban” 2009–2012. évi OTKA kutatási program keretében valósult meg.

## BESZÁMOLÓ A FIATAL REGIONALISTÁK VI. ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA – NEMZETKÖZI KONFERENCIÁRÓL

(Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi  
Doktori Iskola, Győr, 2009. június 4–5.)

### KUNDI VIKTÓRIA

A Fial Regionalisták VI. Országos Találkozója – Nemzetközi Konferencia a Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja Nyugat-dunántúli Tudományos Intézetének szervezésében, az MTA Regionális Tudományos Bizottság társszervezésével került megrendezésre Győrben, 2009. június 4–5-én, „Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa térfolyamatai – Integráció és dezintegráció” címmel. A konferenciának az MTA RKK intézménye adott otthont, mely a Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskolájának helyszíne is egyben. Az intézmény a barokk győri belváros szívében fekszik, így a résztvevőknek lehetőségük nyílt a város megismerésére is. A város fejlődésében az ipar játsza a domináns szerepet, a regionális és hálózati kapcsolatok tehát fontos szerephez jutnak, így Győr a konferencia megrendezésének méltó helyszíne volt.

A konferencia PhD hallgatók, kutatók és a téma iránt érdeklődők számára egyaránt nyitott volt. A konferencia szervezőbizottsága a meghirdetett témakörök mellett a regionális tudomány és határterületei témakörében széles skálán fogadta el a jelentkezéseket, lehetőséget biztosítva így a résztvevőknek, hogy éppen aktuális kutatási témájukat, eredményeiket prezentálhassák. A rendezvényre 48-an jelentkeztek. A beküldött tanulmányokat a konferencia szervezőbizottsága lektorálta, így a résztvevők már a konferencia napján, a regisztrációkor kezükben tarthatták a gyűjteményes konferenciakötetet. A három legjobb tanulmány kiválasztása még jelenleg is folyamatban van, ezek az írások a *Tér és Társadalom*ban jelennek meg ez év végén.

A konferencia első napjának délelőttjét a plenáris előadások töltötték ki. Az MTA RKK tanácssterme teljesen megtelt érdeklődőkkel, résztvevőkkel. A rendezvényt Prof. Dr. Rechnitzer János, a Széchenyi István egyetem rektor helyettese, a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola vezetője nyitotta meg. Ezt követően a téma legjelentősebb hazai szakemberei tartottak fél órás előadást, melynek sorát Prof. Dr. Lengyel Imre kezdte *A regionális tudomány néhány újabb kérdése, avagy a spanyol viasz újrafelfedezése?* címmel. Őt követte Prof. Dr. Szirmai Viktória, *Hogyan lehetnek a magyar nagyváros térségei versenyképesebbek (Területi egyenlőtlenségek – társadalmi konfliktusok)* előadásával. Prof. Dr. Varga Attila *A növe-*

*kedéspolitikára valóban kizárna az EU kohéziót?* című prezentációjában egy folyamatban lévő kutatás eredményeit mutatta be. A plenáris előadások sorát Dr. Lados Mihály, az MTA RKK NYUTI intézetének igazgatója zárta *Fejlesztési források abszorpciója a Nyugat-Dunántúlon* című előadásával.

A konferencián a plenáris előadások mellett négy szekció került kialakításra. Minden szekciót kettős elnökléssel alakítottunk ki, hogy a részt vevő, első sorban PhD hallgatók elméleti és gyakorlati megközelítésű kritikát, véleményt is kaphassanak munkájukkal kapcsolatban, hiszen szakmai munkájukban ezekre építhetnek. A szekció előadások átlagos időtartama 15–20 perc volt, melyet szakmai vita követett.

Az első nap délutánján két szekció munkálkodott. Prof. Dr. Szörényiné Kukorelli Irén és Tisza Gabriella vezetésével előadások hangzottak el a *Vidékfejlesztés és periférikus területek* szekcióban, ahol az előadók nagyrészt PhD hallgatók voltak, míg volt olyan résztvevő is, aki egy lezárult kutatási program eredményeit tárta a nyilvánosság elé. A két szekcióvezető az előadók munkáját további kutatási irányok ajánlásával, módszertani javaslatokkal segítette. A szakmai érdeklődést mutatja, hogy a prezentációkra szánt időt gyakran átlépték volna az előadók, valamint az előadásokat követő szakmai vita is minden esetben aktívna és hasznosnak bizonyult.

Dr. Hardi Tamás és Dr. Faragó László vezetésével a *Városhálózat, városteréség és határon átnyúló kapcsolatok* szekcióban is aktív munka folyt, ahol a magyar, valamint a közép- és délkelet-európai térség városhálózatának és városfejlesztésének kérdései merültek fel. Szó esett egyes városok belső fejlődéséről, valamint a szuburbanizáció hatásairól is. Valamennyi előadáshoz számos kérdés érkezett, így értékes vita alakult ki mind tartalmi, mind módszertani kérdésekről egyaránt.

A szekcióülések délután 18 órára értek véget, amikor egy kisebb meglepetéssel, zsíros kenyert és bort szolgáltunk fel a résztvevőknek, invitálva őket a doktori iskola udvarára, egy közös, kötetlen szakmai beszélgetésre. Az esti „regionális zsíroskenyér” rendkívül sikeresnek bizonyult a résztvevők körében.

A konferencia második napján a délelőtti óráktól kezdődően ismételt két szekció munkálkodott. A *Modernizáció, innováció* szekció vezetője Dr. Grosz András és Dr. Dőry Tibor voltak, a programot Dr. Grosz András bevezető előadása nyitotta meg, mely a tudás-intenzív hálózatok tevékenységének értékeléséhez kapcsolódott. A szekcióba előzetesen 13 előadás került elfogadásra, de a konferencián ténylegesen 8 fiatal doktorandusz előadásának megtartására került sor. Az így felszabaduló idő azonban köszönhetően a résztvevők egymás témája iránti érdeklődésének és a hasonló konferenciákon tapasztalhatónál jóval nagyobb aktivitásuknak nem a kávészünetet bővítette, hanem az előadásokat követő, azokhoz kapcsolódó és a doktorandusz hallgatók számára nagy valószínűséggel igen hasznos érdemi, szakmai vitára rendelkezésre álló, egyébként a program szerint viszonylag szűk időkeretet növelte. Az előadások témakörei a szekció címéhez hűen elsősorban a gazdaságfejlesztési eszközök és gyakorlatok, innovációs intézmények, klaszteresedési folyamatok körül koncentráálódtak, de olyan érdekes témák is a felszínre kerültek, mint a regionális fenntarthatóság és az ökológiai lábnyom, vagy az inflációs prezisztencia területi különbségei Magyarországon.

Prof. Dr. Rechnitzer János és Dr. Csizmadia Zoltán irányította a *Térfelosztás és regionalizáció* csoport munkáját, mely szekcióba 13 előadó mutathatta be tudományos tevékenységét. Az előadások egy része a kutatási módszertanra fókuszált, míg mások a modellezési lehetőségeket mutatták be. Az előadások legnagyobb része a versenyképesség különböző területi aspektusaira fókuszált. Az előadók alapvetően ennek mérési lehetőségeire, valamint területi különbségeire helyezték a hangsúlyt kutatásaikban. A tématerület aktualitása és a szekció aktivitása megmutatkozott a szekció vitaszakaszaiban is.

A konferencia zárásakor merült fel a gondolat a résztvevőkben, hogy a konferencia sikeressége miatt az eddig két évente megrendezésre kerülő Fiatal Regionalisták Konferencia rendezvényt évente kellene megszervezni, hogy a szakma iránt érdeklődők, kutatók, PhD hallgatók évente mutathassák be legújabb eredményeiket, konzultálhassanak a szakma hazai legjelentősebb szakembereivel. Remélhetőleg ennek az igénynek sikerül a jövőben eleget tenni.